

Amatérske fotografické súťaže na území Slovenska

Peter Pikulík

Bakalárska práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ateliér Reklamní fotografie

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Peter Pikulík**

Osobní číslo: **K12080**

Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**

Studijní obor: **Multimédia a design – Reklamní fotografie**

Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **1. Teoretická část:
Amatérské fotografické soutěže na území Slovenska**

**2. Praktická část:
a) katalog výrobků nebo služeb:
Fotografické polotovary
b) volný výstavní soubor:
Nová estetika**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

rozsah práce: minimálně 25 stran čistého textu + předepsané přílohy (ilustrace, poznámkový aparát, použitá literatura, ...).

Součástí obhajoby práce i hodnocení je přednáška na téma teoretické části bakalářské práce v rozsahu maximálně 20 minut včetně obrazové prezentace. Přednáška není reprodukováním obsahu práce!

2. Praktická část:

a) katalog výrobků nebo služeb: odevzdává se vázaný katalog obsahující celkem 12 – 15 fotografií – formát cca 24x30 jako maketa s grafickou úpravou + soubor 5 zdrojových fotografií ve formátu 30x40cm nebo odvozeném formátu.

b) volné fotografie – výstavní soubor (ucelený, koncipovaný soubor fotografií): odevzdává se min. 7 ks fotografií v archivní kvalitě, výstavní formát, libovolná technika, adjustováno + artist's statement cca 400 – 500 slov.

c) prezentační CD (2 ks): obsahuje všechny teoretické i praktické části bakalářské práce. Teoretická v .pdf formátu a dále všechny fotografické práce v uvedených technických parametrech, včetně artist's statementu obou částí bakalářské práce, vždy cca 400 – 500 slov.

Dále na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce v minimálním počtu 10 kusů pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

doporučené zdroje:

veškerá dostupná odborná literatura a webové stránky vztahující se k tématu po konzultaci s vedoucím práce.

Vedoucí teoretické části: **Mgr. Kateřina Pešatová**
EXT.
Vedoucí praktické části: **Mgr. Lucia Fišerová**
Kabinet teoretických studií
Datum zadání bakalářské práce: **3. listopadu 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2015**

Ve Zlíně dne 1. prosince 2014

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

doc. MgA. Jaroslav Prokop
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- беру на ве́доміі, же бакала́рская/дипломовая пра́ца бу́де уло́жена в электроні́ческой по́добе в універсітэ́тнім інфармацый́ным сы́стэме а бу́де досту́пна к на́hlednutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně .....12. 12. 2014.....

Peter Pikulík

Jméno, příjmení, podpis

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

²⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Táto práca sa zaoberá problematikou amatérskych fotografických súťaží na území Slovenska. Predmetná téma je analyzovaná s ohľadom na dobový kontext a spoločenské zmeny. Práca sa tiež zaoberá štruktúrou a špecifikami konkrétnych amatérskych fotografických súťaží na území Slovenska.

Kľúčová slova: amatérske fotografické súťaže, amatérska fotografia, AMFO,

ABSTRACT

This thesis is dealing with amateur photographic competitions in Slovakia. The topic is analyzed in view of the period context and social changes. The thesis is also dealing with the structure and specifics of particular amateur photographic competitions in Slovakia.

Keywords: amateur photographic competitions, amateur photography, AMFO

Prehlásenie:

Prehlasujem, že som túto prácu vypracoval samostatne s využitím uvedených prameňov a literatúry.

Zároveň prehlasujem, že odovzdaná verzia bakalárskej práce a verzia nahraná do IS/STAG sú totožné.

Pod'akovanie:

Ďakujem vedúcej práce Mgr. Kateřine Pešatovej za jej rady a čas, ktorý mi pri písaní práce venovala. Ďakujem pani Magde Malichovej za jej ústretovosť a ochotu. Ďakujem PhDr. Zuzane Školudovej za poskytnutie cenných materiálov. V neposlednom rade ďakujem Ing. Marte Pikulíkovej za morálnu podporu a vytvorenie komfortných pracovných podmienok.

OBSAH

ÚVOD	10
1 VÝVOJ AMATÉRSKEJ FOTOGRAFIE NA SLOVENSKU	11
1.1 Fotografia ako nové médium a jej šírenie na Slovensku v 19. storočí	11
1.2 Vznik prvých fotoamatérskych štruktúr a ich vývoj od začiatku 20. storočia po 1. svetovú vojnu	12
1.3 Situácia po 1. svetovej vojne a vznik Združenia fotografov amatérov YMCA	12
1.4 Vývoj od 2. polovice 20. rokov po koniec 2. svetovej vojny	14
1.5 Komunistický puč v roku 1948, reštrukturalizácia amatérstva a vývoj do roku 1965	15
1.6 Začiatok tradície súťaže AMFO a DIAFOTO a salónu Fotoforum	17
1.7 Dianie v 70. rokoch a postavenie fotoamatérstva v časoch normalizácie	18
1.8 80. roky a zmeny na fotoamatérskej scéne po páde socialistického zriadenia	21
1.9 Vývoj od 90. rokov po súčasnosť	23
2 AMATÉRSKE FOTOGRAFICKÉ SÚŤAŽE NA ÚZEMÍ SLOVENSKA	25
2.1 Súťaž AMFO a DIAFOTO	25
2.2 Tematické fotografické súťaže	30
2.2.1 Krajinárske fotografické súťaže	31
2.3 Fotografické súťaže v ére internetu	35
2.3.1 Foto roka a definícia fotoamatéra	35
ZÁVER	37
ZOZNAM LITERATÚRY	38
ZOZNAM VYOBRAZENÍ	40

ÚVOD

Povedomie o problematike slovenskej amatérskej fotografie je často, aj u dejinami slovenskej fotografie poučeného publika, nízke. Tento fakt spôsobuje aj absencia odbornej literatúry, ktorá by sa tejto téme komplexne venovala. Fotoamatérstvo je pritom masívnym prúdom v rámci fotografie, ktorý nadobudol až charakter spoločenského fenoménu a vplyvom vývoja obrazových technológií sa neustále rozširuje. Cieľom práce je priblížiť čitateľovi určité základné špecifiká fungovania amatérskej fotografie prostredníctvom amatérskych fotografických súťaží na území Slovenska. Práca zachytáva vývoj amatérskej fotografie na Slovensku prakticky od prvých momentov jej formovania až po súčasnosť a vysvetľuje fungovanie a dôležitosť amatérskych súťaží v tejto štruktúre na konkrétnych charakteristických príkladoch.

Práca si tiež kladie za cieľ upozorniť na sociálny rozmer problematiky a preto ju analyzuje aj na pozadí dobových spoločenských udalostí a premien a vytvára tak ucelený súbor informácií, ktorý sa snaží zohľadňovať viaceré vstupné faktory. Práca sa snaží o udržanie si kritického odstupu s náznakmi interpretácie, ktoré však nemajú byť pre čitateľa záväzné, ale predovšetkým ho majú vyzývať k formulácii vlastného názoru na skúmanú tému.

1 VÝVOJ AMATÉRSKEJ FOTOGRAFIE NA SLOVENSKU

Amatérské fotografické súťaže sú súčasťou rozsiahleho fenoménu amatérskej fotografie. Bez základných znalostí vývoja tohto fenoménu ako celku nie je možné skúmať jeho jednotlivé časti. Táto kapitola preto predstavuje kontextové východisko pre ďalšie časti práce.

1.1 Fotografia ako nové médium a jej šírenie na Slovensku v 19. storočí

Prienik fotografie na územie Slovenska začal veľmi skoro po jej oficiálnom predstavení verejnosti v roku 1839 v Paríži. Už začiatkom 40. rokov 19. storočia sú datované prvé dagerotypie, zväčša portréty na Slovensku žijúcich zámožných rodín, od cestujúcich fotografov, ktorí ako prví rozširovali novú technológiu po Európe. Do obdobia tesne po roku 1841 spadá aj prvá zachovalá fotografia slovenskej scenérie, konkrétne Kapucínskej ulice v Bratislave. Autor, J. Deutsch, ju zhotovil technológiou kalotypie, ktorú jej vynálezca Henry Fox Talbot opísal v správe pre londýnsku Kráľovskú spoločnosť z 10. júna 1841.

¹Aj to je ďalší dôkaz rýchleho prenikania nového média do oblasti strednej Európy.

Obrázok 1: Deutsch, J.: Kapucínska ulica v Bratislave, po r. 1839

---

¹ 1989. HLAVÁČ, Ľudovít. *Dejiny slovenskej fotografie*. Martin: Osveta, s. 14 – 20. ISBN 80-217-0086-6.

1.2 Vznik prvých fotoamatérských struktur a ich vývoj od začiatku 20. storočia po 1. svetovú vojnu

Hoci rôzne technológie fotografického obrazu našli u jednotlivcov na území Slovenska odozvu, o formovaní fotoamatérskych hnutí môžeme hovoriť až začiatkom 20. storočia. Na amatérsku fotografickú obec začal od roku 1904 vplývať v Budapešti vychádzajúci mesačník *A Fény* (Svetlo). V rámci vtedajšieho Uhorska mal dosah aj na územie Slovenska a objavovali sa v ňom aj práce bratislavských fotoamatérov (dr. Rudolf Limbacher, Vojtech Uhliarik). Formovanie spolkov a združení bolo však na našom území zriedkavé. Sociálne skupiny, ktoré sa zaujímali o fotografiu a žili v Bratislave a jej bližšom či vzdialenejšom okolí, boli väčšinou neslovenské. Blízkosť Viedne a Budapešti zabezpečovala dostatok poznatkov a podnetov, o ktoré sa amatérsky fotograf mohol zaujímať. Potreba vytvárať vlastné štruktúry preto nebola taká naliehavá. Na východe krajiny však takýto blízky kontakt s kultúrnymi centrami chýbal a preto práve tu sa objavujú prvé známky cieľavedomého združovania a prezentácie amatérskych fotografov. V Košiciach boli usporiadané tri výstavy amatérskej fotografie, konkrétne v rokoch 1898, 1909 a 1910. Fotoamatérstvo sa začalo rozvíjať aj v Prešove. V roku 1912 Prešovský spolok fotoamatérov predstavil tvorbu svojich členov prostredníctvom výstavy. Spolok sa o rok neskôr úspešne zúčastnil výstavy Krajinskej umeleckej fotografie v Pécsi, kde boli udelené medaily jeho členom. V roku 1908 bol založený Bratislavský fotografický klub. V roku 1913 sa klub prezentuje svojou výstavou, ktorá bola silne ovplyvnená dobovým piktorializmom, ktorý sa prejavoval najmä v používaní rôznych ušľachtilých fotografických techník, pripodobňujúcich fotografiu skôr ku grafike. Tejto výstave sa dostalo významného ohlasu. Referoval o nej aj vyššie spomínaný časopis *Fény*. Vypuknutie prvej svetovej vojny a jej štvorročný priebeh znamenal prerušenie vývoja aktivít fotografických amatérov.

1.3 Situácia po 1. svetovej vojne a vznik Združenia fotografov amatérov YMCA

Po skončení vojny a vzniku 1. ČSR z veľkej časti zanikli pôvodné kultúrne väzby a vplyvy a vznikli nové. Národná sloboda, pozitívne politické a sociálne zmeny umožnili rozmach aj kultúrneho života. Veľkú úlohu vo vývoji amatérskej fotografie na Slovensku zohrali v 20.

rokoch českí prisťahovalci. Väčšinou sa jednalo o kvalifikovaných pracovníkov z rôznych oblastí, ktorí boli po vzniku nového štátu potrební najmä v menej rozvinutých častiach Slovenska. Vo voľnom čase sa venovali fotografovaniu a keďže boli zvyknutí na združovanie amatérov, začali podnecovať vznik klubov aj na nových miestach svojho pôsobenia. 1. novembra 1922 vzniká v Košiciach klub fotografov – amatérov, ktorý inicioval práve český prisťahovalec Václav Štětka. Klub začal rozvíjať predovšetkým výstavnú činnosť, pričom táto aktivita vrcholila koncom 20. rokov, kedy v Košiciach niekoľkokrát vystavovali amatéri aj z ostatných častí Slovenska a tiež z Čiech a Moravy. Košický klub sa výrazne profiloval aj vo vzdelávaní svojich členov, pre ktorých pripravoval prednášky o rôznych tvorivých procesoch a technikách. V roku 1923 sa začal formovať fotografický spolok pri organizácii YMCA (Young Men's Christian Association, Kresťanské združenie mladých mužov) v Bratislave. V roku 1924 oficiálne vzniklo Združenie fotografov amatérov YMCA v Bratislave, ktoré sa v 30. rokoch stalo najaktívnejším činiteľom v rámci amatérskej fotografie na Slovensku. Vedúcim spolku bol od začiatku Miloš Jurkovič. Združenie sa snažilo o prezentáciu svojich členov formou výstav (prvá v roku 1925), organizovalo odborné kurzy, podobne ako košický klub, a pomáhalo pri zakladaní fotografických spolkov mimo Bratislavy.

Obrázok 2: Limpus, O.: Budova YMCA v Bratislave, 2003

V 20. a 30. rokoch pôsobil v Bratislave aj Klub fotografov amatérov. Jeho aktivity však nie sú príliš známe a jeho vplyv na dianie v amatérskej fotografii je v porovnaní s klubom pri YMCA zanedbateľný. K roku 1924 sa datuje aj vznik Zväzu klubov slovenských fotoamatérov. V rokoch 1925 – 1928 dokonca vydával aj vlastný časopis. Tento pokus o záštitu fotoamatérskych aktivít na území Slovenska však nebol v dlhodobom horizonte úspešný a nedokázal tak konkurovať celoštátnemu Zväzu československých klubov fotografov amatérov (SČKFA).

1.4 Vývoj od 2. polovice 20. rokov po koniec 2. svetovej vojny

Od 2. polovice 20. rokov až po vypuknutie 2. svetovej vojny vznikali organizácie fotografov amatérov po celom území Slovenska, napríklad v Ružomberku, Holíči či v Banskej Bystrici. Aktivity týchto združení boli v zásade rovnaké ako u vyššie spomínaných. Nie je to náhoda, keďže viacerí členovia už etablovaných fotoklubov pomáhali pri zakladaní tých nových.

Za významné medzníky vo vývoji amatérskej fotografie na Slovensku môžeme označiť aj dve medzinárodné výstavy v Košiciach, konajúce sa v rokoch 1933 a 1936. Na týchto výstavách sa predstavili autori z celého sveta. Symbolickým zavŕšením prvej plodnej epochy amatérskej fotografie na Slovensku bola výstava Slovensko vo fotografii, inštalovaná v roku 1938 v Bratislave, na ktorej sa predstavilo 55 autorov z celého Slovenska so 180 fotografiami. Vojna a vznik samostatného Slovenského štátu zasiahli všetky oblasti verejného života. Českí pracovníci boli zo Slovenska nútene odsunutí a zanikli aj väzby na ústredie klubov československých amatérov v Prahe.

Vývoj amatérskej fotografie sa však na území Slovenska nezastavil. Potreba organizovať sa v spolkoch pretrvala, čo viedlo k vzniku Fotozboru pri Klube slovenských turistov a lyžiarov. Toto spojenie nebolo náhodné, keďže v tom čase sa v amatérskej fotografii na Slovensku spracovávali témy ako turistika a folklór. Fotozbor sa stal hlavnou hybnou silou na amatérskej fotografickej scéne. Organizoval výstavy a obosielal zahraničné fotografické súťaže, kde získali jeho členovia viacero ocenení.

Mimoriadne dôležitým medzníkom, z hľadiska činnosti Fotozboru, no najmä z hľadiska vzniku a vývoja amatérskych fotografických súťaží na území Slovenska, bolo zorganizova-

nie Prvej celoštátnej súťaže fotografií zo Slovenska 31. októbra 1941. Do súťaže zaslalo 219 autorov 2242 fotografií. Jedná sa o skutočne pozoruhodné číslo, ktoré dokazuje, že záujem o fotografiu bol v tom čase na našom území veľký. Zorganizovanie premiérovej celoštátnej súťaže v čase vojny môže byť na prvý pohľad prekvapujúce. Pokiaľ však vnímame spojitosť vývoja fotografie na území Slovenska a vývoja národného a politického života Slovákov, tento fakt predstavuje logické vyústenie. Vznik Slovenského štátu síce neznamenal skutočnú národnostnú slobodu pre Slovákov, ale umožnil autonomizáciu určitých spoločenských oblastí, medzi ktoré patrila aj amatérska fotografia. Organizácie amatérov si uvedomili, že už nie sú odkázané iba na obosielenie zahraničných súťaží. Už samotný názov, Prvá celoštátna súťaž fotografií zo Slovenska, je manifestáciou nezávislosti a svojbytnosti, ktorú vtedajší fotoamatéri vnímali.

1.5 Komunistický puč v roku 1948, reštrukturalizácia amatérstva a vývoj do roku 1965

Vývoj štruktúry a organizácie amatérskej fotografie po vojne bol opätovne závislý na politických zmenách. Obnovenie spoločného štátu Čechov a Slovákov znamenalo aj návrat k predvojnovému Zväzu československých klubov fotografov amatérov, do ktorého sa začlenil Fotozbor pri KSTL. Obnovený predvojnový systém však nemal dlhé trvanie a po komunistickom puči v roku 1948 došlo k ďalšej reštrukturalizácii. V roku 1950 zanikol Československý fotografický zväz (pokračovateľ Zväzu československých klubov fotografov amatérov, ktorého meno sa v priebehu rokov 1948 a 1949 dvakrát zmenilo) a bol ustanovený Československý zväz socialistickej fotografie. Amatérska fotografia sa stala pevnou súčasťou nového zriadenia, v ktorom formálne fungovala v rámci fotoodborov pod závodnými klubmi ROH, miestnymi útvarmi zväzu mládeže, jednotnými roľníckymi družstvami a armádou. Nová organizačná štruktúra sa však kvôli nedostatku erudovaných odborníkov s praxou zžívala ťažšie. Iniciatívu preto preberali jednotlivci z fotoodborov z rôznych miest, keďže v celoštátnych organizáciách, ktoré mali fotografiu na našom území zastrešovať a napomáhať k jej ďalšiemu vývoju, paradoxne o túto problematiku nejavili záujem. Funkčné riešenie znamenalo až založenie Slovenského ústredia ľudovej umeleckej tvorivosti (SÚĽUT), v ktorom sa problematike fotografie venoval Ladislav Noel. SÚĽUT organizoval prednášky, školenia pre amatérov aj metodikov, výstavy a súťaže a stal sa tak

zastrešujúcou inštitúciou slovenskej amatérskej fotografie, ktorá od skončenia vojny do roku 1953 na našom území chýbala.

Charakteristickou črtou nového usporiadania bola snaha kontrolovať a určovať tvorbu amatérov. V súvislosti s výstavou lokálneho významu organizovanou ZK ROH Tatravit vo Svite v roku 1949, sa v závodnom časopise *To sme my* objavila recenzia s jasným poslanstvom: „*Je žiadúce, aby jediným objektom našich fotoamatérov bol súčasný život pracujúcich v závode, teda načo sa túlať za zábermi inde.*“² Tvorba fotografov sa mala stať dôležitou súčasťou propagandy, ktorá by vychádzala priamo zvnútra komunity. Obmedzil sa aj kontakt so zahraničím, keďže od roku 1948 bolo jednotlivcom zakázané posielat' svoje práce na zahraničné súťaže. Po porušení tohto nariadenia nasledovali perzekúcie v podobe vylúčenia z klubu a zákazu členstva v inom klube. 50. roky predstavujú obdobie, kedy bola verejne prezentovaná amatérska fotografia úzkostlivo kontrolovaná a cenzurovaná. Diverzita tvorivých prístupov bola potlačovaná a nahradila ju štátom určená oficiálna estetika, ktorá sa snažila o unifikáciu tvorby. Donútiť fotoamatérov rozmýšľať iba konkrétnym spôsobom ale nebolo také jednoduché. Hoci sa začalo fotografovať v duchu socialistického realizmu, dobre zavedené klasické žánre (napr. krajina, portrét, zátišie) nemohli byť úplne potlačené. V 60. rokoch dochádza k citeľnému uvoľneniu vo všetkých spoločenských sférach. Fotografia prestala byť striktné zviazaná určenými motívmi a autori začali viac experimentovať aj s formálnymi stránkami obrazu. Vznikli tiež nové organizačné štruktúry, keďže počet náročných fotoamatérov rástol a dovtedajšie možnosti už neboli dostačujúce. Začiatkom 60. rokov sa objavila platforma fototribúny – kolektívneho hodnotenia tvorby autorov. Cieľom bolo získavať technické poznatky, ale aj rozvíjať estetické myslenie. Amatéri totiž začali vnímať fotografiu ako možnosť osobného umeleckého vyjadrenia, čo sa prejavilo na celoštátnych výstavách amatérskej fotografie v Bratislave (1964) a následne vo vtedajšom Gottwaldove (1966). 60. roky znamenajú aj začiatok plodného obdobia amatérskych fotografických súťaží. Fotografia mala už v tom čase charakter celospoločenského fenoménu, ktorý sa vetvil a získaval si pozornosť naprieč všetkými sociálnymi vrstvami. Fotografické súťaže boli vypisované štátnymi inštitúciami, spolkami, časopismi a inými

---

² 1989. HLAVÁČ, Ľudovít. *Dejiny slovenskej fotografie*. Martin: Osveta, s. 220. ISBN 80-217-0086-6.

organizáciami s najrôznejším zameraním, ktoré ich z veľkej časti využívali ako spôsob propagácie. Vznikajú tiež súťaže orientované na deti a mládež. Fotoamatérstvo získava na sile a prezentácia a porovnávanie formou súťaží môže pripomínať aj dobové športové zápolenie, od ktorého sa po formálnej stránke hodnotenia výrazne nelíšilo.

1.6 Začiatok tradície súťaže AMFO a DIAFOTO a salónu Fotoforum

V roku 1965 bola v Martine po prvýkrát zorganizovaná celoštátna súťažná prehliadka amatérskej fotografie AMFO a DIAFOTO. Súťaž AMFO pretrvala až do súčasnosti (jej súčasť, platforma pre diapozitívy – DIAFOTO, stratila vzhľadom na rozmach digitálnej techniky v posledných rokoch na význame, a preto bola v roku 2006 zrušená) a kvôli jej bohatej histórii a unikátnemu významu medzi amatérskymi fotografickými súťažami na území Slovenska sa jej budeme podrobne a z viacerých pohľadov venovať v samostatnej kapitole. Súťaž sa koná každoročne a za čias federácie mala každý druhý rok charakter celoštátnej prehliadky.

Obrázok 3: Titulné strany katalógov AMFO a DIAFOTO 1986 a AMFO 2006, 1986/2006

V roku 1968 vznikol v Ružomberku medzinárodný salón umeleckej fotografie Fotoforum, ktorý bol otvorený aj prácam amatérov z celého sveta. Rovnako ako v prípade súťaže AMFO aj Fotoforum je obdivuhodné vďaka svojej kontinuite, ktorá pretrváva až do dneš-

ných čias. Význam salónu Fotoforum bol však kľúčový najmä v rokoch normalizácie. Na rozdiel od dobovej výtvarnej scény, ktorá zostala po vtrhnutí vojsk Varšavskej zmluvy na naše územie odstrihnutá od západného diania, fotoamatéri mohli napríklad vďaka Fotoforu takmer neprerušene prichádzať do kontaktu s najnovšími svetovými trendmi v okruhu ich záujmu. Výnimočné postavenie salónu Fotoforum spočíva aj v tom, že je organizovaný pod záštitou Medzinárodnej federácie umeleckej fotografie – FIAP. Jedná sa o organizáciu začlenenú do štruktúr UNESCO, ktorá usporadúva medzinárodné výstavy a podporuje národné akcie predovšetkým v oblasti amatérskej umeleckej fotografie. FIAP má vlastný systém oceňovania formou titulov (napr. Artist FIAP, Excellence FIAP), ktoré môžu autori získať vďaka úspechu na súťažiach organizovaných federáciou alebo pod jej záštitou.

Iniciatívne na poli amatérskej fotografie boli aj krajské osvetové strediská, ktoré vypisovali súťaže väčšinou rozdelené na dve časti, reportážnu a výtvarnú. Tieto strediská neskôr rozširovali rádius svojich súťaží na územie celého Slovenska, čím vytvorili množstvo príležitostí pre prezentáciu a realizáciu amatérov. Niektoré sa rozhodli nevytvárať súťažné kategórie, iné prichádzali s konkrétnymi témami (napríklad populárna bienálna krajinárska súťaž Mne Slovensko krása je organizovaná osvetovým strediskom v Banskej Bystrici od roku 1970).

1.7 Dianie v 70. rokoch a postavenie fotoamatérstva v časoch normalizácie

Vzťah vládnej moci k fotografii je možné prakticky demonštrovať na príklade Komornej galérie fotografie Profil v Bratislave, ktorá bola otvorená v roku 1969. Spočiatku sa jednalo o priestor, kde boli prezentované staré fotografie z nášho územia, ale aj dobové práce slovenských a zahraničných fotografov. Predstavenie tvorby fotografov agentúry Magnum v roku 1972 muselo byť veľkou udalosťou, ktorá sa paradoxne udiala za čias normalizácie. Galéria Profil nakoniec nezostala miestom, kde by sa slobodne prezentovali aj významné zahraničné osobnosti neamatérskej fotografie. Administratívnym zásahom sa v roku 1974 okruh záujmu galérie zúžil iba na amatérsku tvorbu.³ Na prvý pohľad nenápadná zmena

---

³ 1989. HLAVÁČ, Ľudovít. *Dejiny slovenskej fotografie*. Martin: Osveta, s. 323. ISBN 80-217-0086-6.

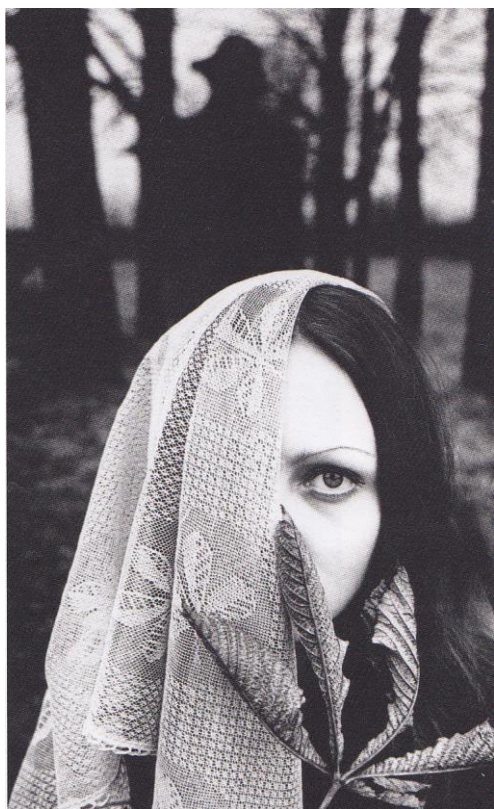
objasňuje, ako vtedajšia elita pozorne vnímala rozdiel medzi amatérskou a profesionálnou umeleckou tvorbou. Fotoamatérstvo je celosvetový fenomén, ktorého opakujúce sa výrazové prostriedky môžeme s malými obmenami pozorovať v tvorbe autorov z takmer ktorejkoľvek krajiny (samozrejmosťou sú kultúrne rozdiely, avšak spriaznenosť formálnych prístupov je napriek tomu evidentná). Výtvarné amatérske fotografie, ktoré sa k nám dostávali zo zahraničia napríklad formou salónu Fotoforum, boli apolitické a nepredstavovali pre socialistický režim nebezpečenstvo. Na poli amatérskych súťaží nie je ani v súčasnosti obvyklé zaujímať stanovisko voči politickým a spoločenským otázkam. Amatér (výtvarník) tvorí vo svojom voľnom čase a na rozdiel od (výtvarníka) profesionála proces tvorby (fotografovanie) vníma takmer bezvýhradne pozitívne. Amatéri sa do tvorby nemusia nútiť, keďže na ňu nie sú existenčne odkázaní, tvoria preto, lebo v tejto konkrétnej aktivite nachádzajú potešenie. Ponúka sa prirovnanie k športu. Známe úslovie chlieb a hry pravdepodobne platilo aj v tomto prípade a objasňuje nám, prečo diktatúra nebola voči amatérskej fotografickej tvorbe reštriktívna. Snaha nevzbudzovať záujem o veci verejné a koncentrovať aktivity do činností pod hlavičkou centrálne kontrolovaných organizácií závodných klubov ROH, ZVÄZARM apod. bola úspešnou taktikou totalitného zriadenia počas obdobia normalizácie.

70. roky sú obdobím kulminácie záujmu o amatérsku fotografiu na našom území. Súťaže, ktoré vznikli v predchádzajúcom desaťročí pokračovali aj naďalej a zároveň vzniklo množstvo ďalších. O aktuálnom dianí v odbore referoval časopis Československá fotografie, ktorý s menšími odmlkami fungoval nepretržite od roku 1893, kedy vyšiel po prvýkrát pod názvom Fotografický obzor. Jednalo sa o počín Klubu fotografů amatérů v Prahe, ktorý mal spočiatku len prinášať informácie o činnosti klubu a prípadne informovať o novinkách z oblasti fotografickej techniky. Československá fotografie je pozoruhodnou schránkou, ktorá zachytáva históriu vývoja amatérskej fotografie na území Československa, a zároveň nám aj odhaľuje dobové uvažovanie o médiu.

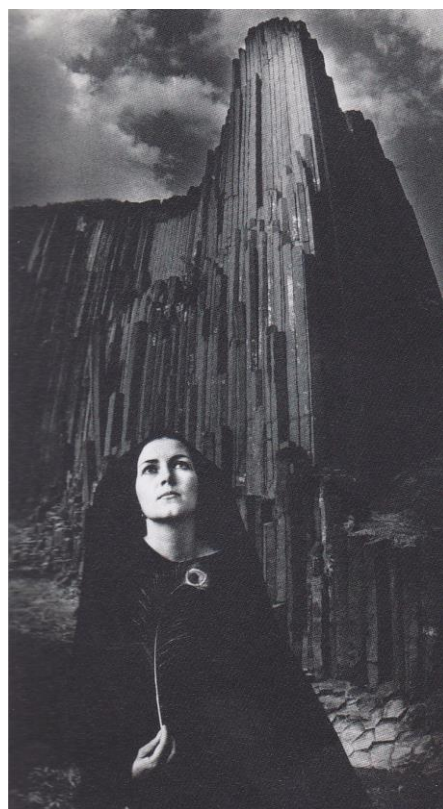
Vydávajú sa tiež publikácie zamerané na fotografickú teóriu a históriu (napr. v rámci edície fotografickej a filmovej literatúry vydavateľstva Osveta Martin). Veľký ohlas medzi fotoamatérmi zaznamenali knihy, dnes už legendárneho, Jána Šmoka, Akt vo fotografii a Za tajomstvami fotografie. Populárne boli aj príručky týkajúce sa fotografickej techniky a spracovania filmov. Tie vychádzali vo veľkých nákladoch a často v niekoľkých vyda-

niach s minimálnymi obmenami. Znakom zapáleného amatéra teda nebola len polica plná fotoaparátov a objektívov, ale aj knižnica s dostatkom odbornej literatúry.

Pre 70. roky v amatérskej fotografii bol tiež charakteristický príklon k silne expresívnemu spôsobu vyjadrenia. Autori často siahali po tvrdej gradácii, využívali techniky viacnásobnej expozície, Sabatierov efekt a ďalšie spôsoby manipulácie obrazu, ktoré im umožňovali sugestívnu výpoveď. Tento druh prejavu bol v danom období taký populárny, že ovplyvnil vizualitu všetkých fotografických žánrov. Najväčší ohlas však zaznamenal na poli inscenovanej fotografie, ktorá predstavuje na amatérskej scéne 70. rokov azda najvýznamnejší prúd. Autori nevyužívali fotografiu ako objektívne dokumentačné médium, ale snažili sa jej prostredníctvom vyjadriť svoje vnútorné rozpoloženie a konštruovať subjektívnu realitu. Pri pohľade na katalógy súťaží a výstav z daného obdobia je tento trend zjavný. Taktiež vystupujú do popredia určité motívy (napr. žena v krajine, dramatická obloha, surreálne kompozície), ktoré boli natoľko populárne a opakované, že určenie autorstva nebolo a nie je na prvý pohľad jednoduché. S odstupom času môžeme dokonca tvrdiť, že inscenovaná fotografia 70. rokov má výrazný a rozpoznateľný prejav, avšak nemá výrazných a rozpoznateľných predstaviteľov. Masová popularita tohto prúdu fungovala v konečnom dôsledku v opozícii voči pôvodným túžbam vyjadrovať subjektívne pocity a viedla k vzniku dobového manierizmu. Aj keď inscenovaná fotografia už začiatkom 80. rokov postupne stratila svoje výsadné postavenie, ako žáner sa na amatérskej scéne pevne etablovala a dodnes patrí medzi ťažiskové spôsoby vyjadrenia fotoamatérov, ktoré môžeme sledovať na súťažiach či internetových fotoportáloch.

Obrázok 4: Bučko, J.: Rozchod, 70. roky

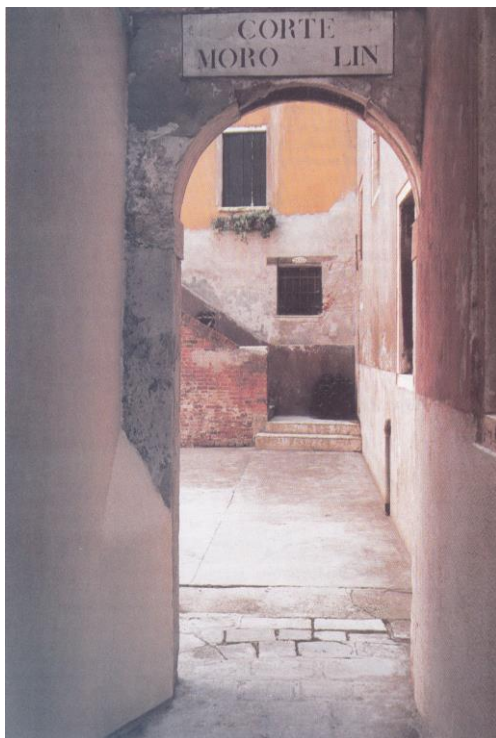
Obrázok 5: Stach, D.: Organ, 70. roky

1.8 80. roky a zmeny na fotoamatérskej scéne po páde socialistického zriadenia

80. roky sú v nami sledovanej problematike obdobím organizovaných štruktúr, ktoré sú stabilizované a ďalej rozširované. Infraštruktúra amatérskej fotografie dostala svoje základy po roku 1968 a zžila sa so socialistickým zriadením. Ďalej vznikali fotokružky, súťaže a semináre vzdelávajúce aj pokročilých amatérov. Vizuálnu podobu amatérskej fotografie 80. rokov najviac ovplyvnilo čoraz častejšie používanie farebného materiálu, najmä diapozitívnych filmov. Ich premietanie bolo od druhej polovice 80. rokov väčšinou sprevádzané hudbou. Audiovizuálna prezentácia dávala priestor pre nové spôsoby vyjadrenia. Vo forme súťažnej kategórie sa obnovila napríklad aj v posledných ročníkoch AMFO. Pochopiteľne sa však už nejedná o prezentáciu diapozitívov, ale digitálnych fotografií s využitím digitálnych efektov a audio stopy.

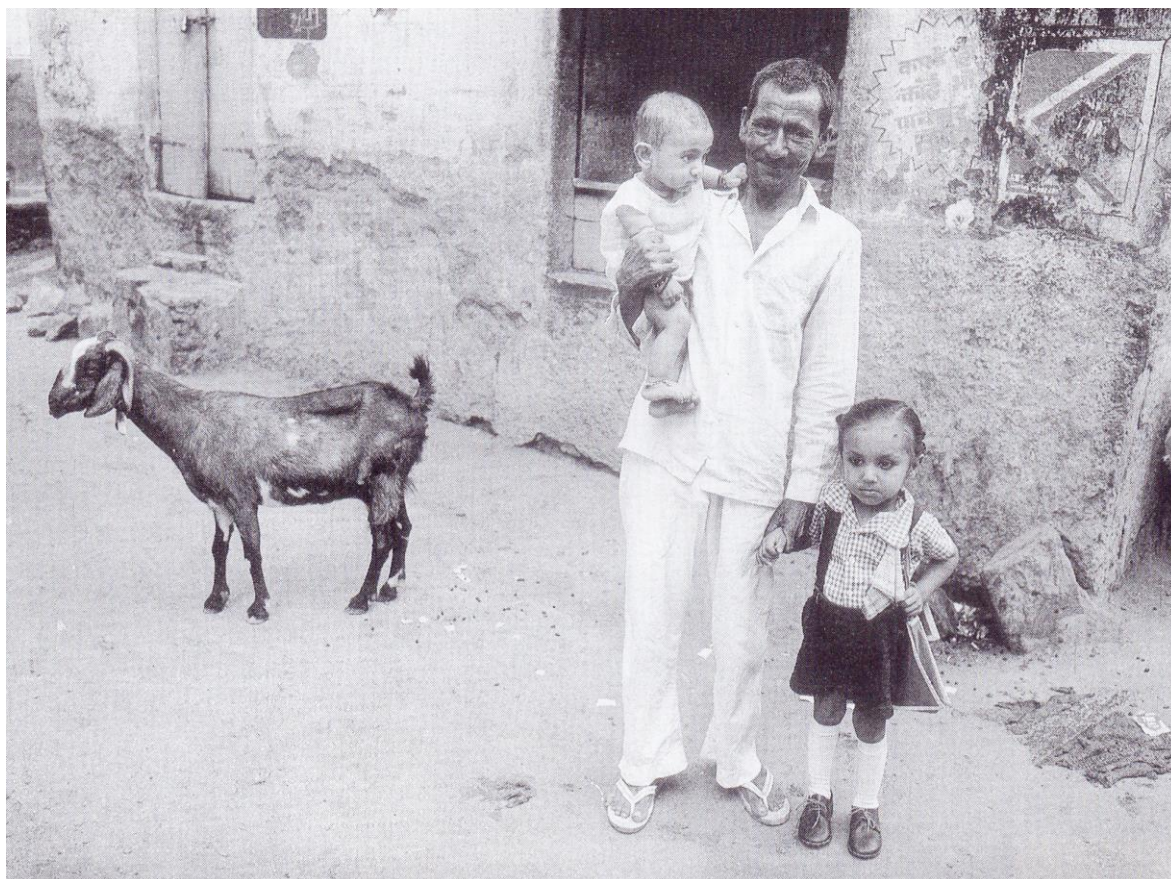
Politické a spoločenské zmeny vplyvajú na všetky oblasti života. Neprekvapí nás preto dopad, ktorý mala Nežná revolúcia v roku 1989, na nami skúmanú oblasť. Spomínaná sta-

bilizácia a neustály rast členskej základne v amatérskej fotografii boli samozrejým predpokladom režimu, ktorý fungoval na päťročniciach a plnení plánu. Novembrový prevrat však nastavený smer, prirodzene, zmenil. Amatérska fotografia viac nebola pod priamou záštitou štátu. Tento fakt bol pozitívny z hľadiska liberalizácie tvorby. Fotoamatér, ktorý sa chcel zúčastniť súťaže alebo výstavy si už nemusel dávať pozor na ideologickú „nezávadnosť“ svojich diel. Tabuizované témy, ako napríklad náboženstvo a jeho symbolika, sa mohli po dlhom čase bez obavy z perzekúcie opäť dostať do oblasti záujmu fotografov. Otvorenie hraníc taktiež ponúklo nové možnosti. V 90. rokoch sa možnosť voľne cestovať prejavuje aj v katalógoch súťaže AMFO, kde môžeme vidieť fotografie mapujúce známe aj neznáme zákutia zahraničných krajín.

Obrázok 6: Cheben, M.: Pohľadnica z Talianska, 1996, z katalógu AMFO a DIAFOTO 1996

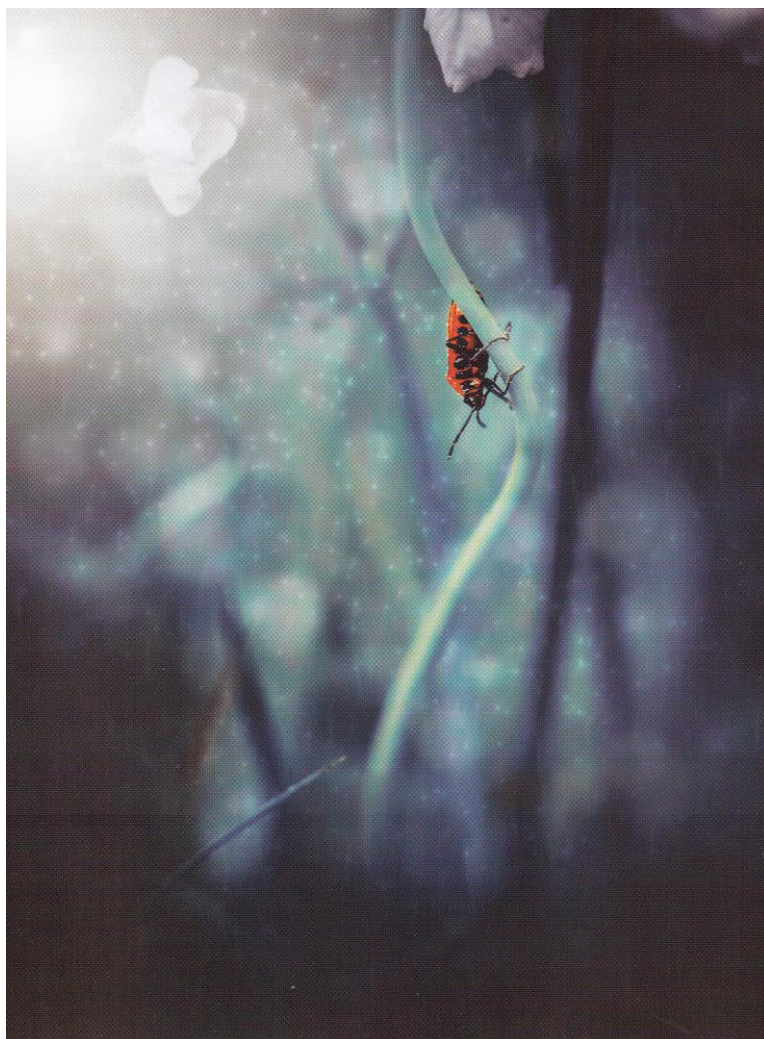
Obrázok 7: Tomis, J.: Jamnagar (India), 1996, z katalógu AMFO a DIAFOTO 1996

Rozpad centrálne kontrolovaného systému občianskych aktivít mal za následok aj narušenie práce budovaných štruktúr amatérskej fotografie. Hoci viaceré fotokluby a osvetové strediská naďalej pokračovali vo svojej činnosti, potreba klubového združovania sa už nebola taká naliehavá. Rozdelenie republík v roku 1993 bolo ďalším krokom k rozdrobeniu štruktúr fotografov amatérov.

1.9 Vývoj od 90. rokov po súčasnosť

Prím vo vizuálnom prejave 90. rokov už hrala farba. Lacné negatívne farebné materiály našli svoje využitie vo všetkých oblastiach amatérskej fotografie. Uľahčenie procesu vyvolávania a zväčšovania priniesli fotografické laboratória, ktoré fungovali takmer v každom meste. Dnes už môžeme tvrdiť, že sa jednalo o posledné obdobie masového používania analógového materiálu. Začiatkom 21. storočia digitálne fotoaparáty postupne vytlačali filmové prístroje, pričom v roku 2015 je už digitálna technológia (s výnimkou úzko profi-

lovaných oblastí) primárna a analógová jej už prakticky nekonkuruje. Vplyv digitálnej technológie na oblasť amatérskej fotografie je zaujímavý hneď z niekoľkých dôvodov. Vďaka bezkonkurenčnej rýchlosti zhotovenia obrazu a možnosti s ním pohodlne a bez čakania pracovať, sa amatérskym fotografom stal každý, kto disponuje digitálnym fotoaparátom (od určitej doby napríklad aj vo forme mobilného telefónu). Rozšírenie počítačov a internetového pripojenia umožnilo interakciu takpovediac s celým svetom, pričom táto interakcia sa vyvíja a je neustále efektívnejšia. Amatéri sa z klubovní premiestnili do prostredia internetových portálov, kde je spätná väzba otázkou niekoľkých sekúnd a prebieha nepretržite. Namiesto tmavých komôr sa fotografie spracúvajú v programoch, ktoré ponúkajú autorom takmer neobmedzené možnosti, s výsledkom závislým iba na osobných schopnostiach a vkuse.

Obrázok 8: Potoma, K.: Time to sleep, 2013, z katalógu AMFO 2013

Digitálna revolúcia prirodzene zasiahla aj amatérske fotografické súťaže. I keď sa ich ťažisko presunulo do virtuálneho sveta, súťaže, ktoré pracujú s fyzickými fotografiami neustále pretrvávajú a nezdá sa, že by mali v blízkej budúcnosti zaniknúť.

2 AMATÉRSKE FOTOGRAFICKÉ SÚŤAŽE NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

2.1 Súťaž AMFO a DIAFOTO

AMFO a DIAFOTO je amatérska fotografická súťaž, ktorá vďaka svojmu významu, vyplývajúceho z historickej kontinuity, nemá na území Slovenska obdobu. Slúži nám aj ako vzorový príklad, na ktorom môžeme demonštrovať špecifiká amatérskych súťaží a ich spôsob práce s fotografiou. Od polovice 60. rokov 20. storočia po súčasnosť sa každoročne konajú krajské a celoštátne kolá tejto súťaže. Iniciátorom vzniku súťaže AMFO bol fotoklub v Martine. Pôvodne sa jednalo o prehliadku krajských kolekcí z vtedajšieho Československa. Každý kraj sám vybral kolekciu, ktorá bola vystavená v Martine a celoštátna porota následne udelila ocenenia kolekciam. Zvláštnosťou je, že hlavným zámerom premiérovej celoštátnej prehliadky z roku 1965 nebolo oceniť kraj, ktorý produkoval tie najlepšie fotografie, ale vyzdvihnúť koncepčnú prácu jeho metodických zariadení a ich odborných pracovníkov, porotcov a napokon až autorov. Tvorba amatérskych fotografov bola vnímaná ako konečný produkt, výsledok, v ktorom sa mala zrkadliť systematickosť práce rozsiahleho kolektívu ľudí.⁴ Takýto spôsob globálneho hodnotenia sa ale uplatňoval iba v prípade celoštátnych prehliadok, ktoré sa konali bienálne. V párne roky boli uskutočňované celoslovenské súťažné prehliadky, na ktorých sa udeľovali ocenenia už konkrétnym autorom.

AMFO sa postupom času začalo profilovať ako postupová súťaž. Cieľom bolo zaviesť okresné a krajské prehliadky s vlastnými porotami a systémom hodnotenia, ktoré by filtro-

---

⁴ 1988. NOEL, Ladislav. *Rozvoj amatérskej fotografie na Slovensku*. Bratislava: Osvetový ústav, s. 150.

vali tvorbu amatérov už na nižších úrovniach a zaručovali tak vyššiu kvalitu celoslovenských prehliadok. Vytvorenie amatérskych štruktúr vo všetkých okresoch však nebolo možné, preto sa jediným ustáleným predkolom celoslovenskej prehliadky stali krajské kolá. Niektoré okresné súťažné prehliadky, ktoré sa prezentujú ako prvé kolá súťaže AMFO (napr. v prievdzskom okrese PRIZMA), ale fungujú aj dnes a často sú prvou možnosťou pre prezentáciu fotoamatérov.

Vývojom prešla aj kategorizácia a tematizácia súťaže. Spôsob rozdelenia fotografií do kategórií a ich hodnotenie je ešte aj dnes predmetom debát v amatérskej fotografii. V súčasnosti súťaž AMFO nie je rozdelená na žánrové či tematické okruhy, ale iba na vekové kategórie a čiernobielu a farebnú časť. Tento prístup, ktorý by mal zrovnoprávňovať všetky spôsoby tvorby v rámci média ale mnohým amatérom nevyhovuje, pričom ich argument znie, že nie je možné určiť, či má byť napríklad ocenená fotografia krajiny na úkor portrétu alebo naopak. Zhruba do polovice 80. rokov boli kategórie samozrejmosťou súčasťou štruktúry súťaže AMFO. Väčšinou kopírovali klasické žánre (portrét, krajina, zátišie) alebo delili prehliadku na reportážnu a výtvarnú časť. Nezriedkavé boli aj ideologicky poňaté kategórie, prípadne celý ročník (Socialistický dnešok, téma súťaže AMFO a DIAFOTO 1977). S rozšírením farebného negatívneho materiálu sa začali samostatne hodnotiť čiernebiele a farebné fotografie a toto rozdelenie pretrvalo až do dnešných ročníkov. Pre fungovanie a prirodzenú kontinuitu amatérskych fotografických súťaží boli a budú potrební mladí fotoamatéri, ktorí boli podporení vo svojom snažení vznikom vekových kategórií. Tie zaručili, že skúsení harcovníci súperili medzi sebou a mladšie ročníky si tiež mohli vyskúšať súťaženie a zbieranie prvých ocenení.

Problém, ktorý musela fotoamatérska komunita vyriešiť bola prezentácia fotografií. Osvetové strediská, kde sa výstavy amatérskej fotografie konali najčastejšie, totiž trpeli nedostatkom výstavných plôch. Riešenie sa našlo v podobe ľahkých, zasklených a prenosných panelov, ktoré boli obojstranne použiteľné a viacúčelové. Tieto takzvané AMFO panely (názov odkazuje na inšpiráciu zo spôsobu prezentácie fotografií počas prvej celoštátnej prehliadky AMFO v Martine), s veľkosťou použiteľnej plochy 100 x 70 cm, boli distribuované do všetkých osvetových domov na Slovensku. Normatívnosť panelov umožňovala pri väčších súťažných prehliadkach, ako napr. celoslovenské kolo AMFO, ich zapožičanie z viacerých osvetových domov, pričom výstava pôsobila vždy uceleným dojmom. Prezentácia na AMFO paneloch sa stala štandardom a v prostredí amatérskej fotografie sa využí-

vala až do konca 80. rokov. Štandardizovaný bol aj rozmer fotografií. Výstavná zväčšenina pre súťaž AMFO musela mať veľkosť 30 x 40 cm. Záujem o súťaž bol v dobách minulého režimu veľký a preto aj z kapacitných dôvodov bolo dodržanie veľkostného kritéria základným predpokladom pre účasť na prehliadke. Ani dnes však nie je prístup k formátom oveľa liberálnejší. Zatiaľ čo adjustácia a rozmery diela sa stali v okruhu profesionálnych umeleckých fotografov dôležitou súčasťou tvorivého zámeru, vo sfére amatérskych súťaží je podoba výstavnej fotografie jasne definovaná a fotoamatér sa musí snažiť zaujať predovšetkým jej obsahom.

Obrázok 9: Neznámy autor, nedatované, AMFO panely

Zásadným z hľadiska analýzy súťaže AMFO je aj spôsob hodnotenia fotografií, ktorý nám azda najlepšie odokrýva, aké prevláda v prostredí fotoamatérov uvažovanie o médiu. Fotografie sa v súťaži AMFO vždy hodnotili jednotlivo. Aj keď účastník zaslal menšiu sériu, prvoradá bola vždy kvalita solitérnych fotografií. Tento fakt však nie je charakteristický len pre hodnotenie súťaže AMFO či iných amatérskych fotografických súťaží. Snaha o dosiahnutie dokonalej fotografie sa stala leitmotívom tvorivej činnosti takmer všetkých fotografických nadšencov a tento postoj v komunite (nielen) fotoamatérov, ktorí sa zúčastňujú súťaží, pretrváva dodnes. Základným predpokladom dobrej fotografie z pohľadu

amatérského fotografa je atraktivita námetu, respektíve jeho vizuálna príťažlivosť (pútaivosť) vo finálnej forme – vo fotografii. Hodnota záberu by mala byť zjavná na prvý pohľad, keďže fotoamatéri väčšinou nepracujú s fotografiami zoskupenými do súboru a vzdávajú sa tak možnosti komunikovať myšlienky prostredníctvom vzťahov medzi fotografiami. Vizuálna údernosť, ktorá je najväčšou devízou, je zároveň aj najväčším úskalím tohto prístupu. Atraktívna fotografia má síce schopnosť diváka okamžite zaujať, ale pokiaľ nie je podporená myšlienkou, ktorú adekvátne vyjadruje, stáva sa iba samoučelnou formálnou hrou. V predošlej kapitole sme spomínali silnú generáciu 70. rokov, v ktorej sa hlavným prúdom stala inscenovaná fotografia s mimoriadne expresívnym pôsobením. Snaha o vizuálne silné vyjadrenie, ktoré bolo mnohonásobne viacerými autormi opakované, viedla k jeho vyčerpaniu, pričom dnes už tieto vizuálne schémy vnímame ako manieristické a obsahovo vyprázdnené. Znaký vyčerpanosti a klízania po povrchu sú badateľné aj naprieč ročníkmi súťaže AMFO. Veľa fotografií, ktoré máme k dispozícii z katalógov súťaží stávajú na atraktivite námetu alebo námet prehnane estetizujú. Občas môžeme nadobudnúť pocit, že autori sa vzdávajú svojej jedinečnej vízie v prospech domnelej estetickej hodnoty, obrazu, ktorý majú zafixovaný ako malebný.

Obrázok 10: Neznámy autor, 2013, porota počas hodnotenia fotografií v rámci súťaže AMFO 2013

Tradičnou súčasťou súťaže AMFO sa stal aj reprezentatívny katalóg, do ktorého boli zaradené väčšinou ocenené fotografie. Ladislav Noel, bratislavský metodik pre fotografiu, ktorého môžeme označiť za najvýraznejšiu osobnosť amatérskej fotografickej scény na Slovensku, kládol na úlohu katalógu veľký dôraz. Vo svojej publikácii *Rozvoj amatérskej fotografie na Slovensku*, ktorá faktograficky mapovala aj vývoj amatérskych fotografických súťaží u nás a bola koncom 80. rokov distribuovaná do osvetových stredísk na našom území, pri každom ročníku súťaže AMFO spomína aj rozsah katalógu, počet reprodukovaných fotografií a jeho rozmery. Ako pracovník, ktorý sa usiloval o vystavanie štruktúry amatérskej fotografie, si uvedomoval, že forma katalógov je nutná pre budovanie histórie fotoamatérskeho hnutia. Forma súťažných prehliadok je dôležitá kvôli prezentovaniu aktuálnych trendov dobovému publiku, avšak katalógy majú schopnosť tieto trendy konzervovať pre ďalšie generácie. Okrem reprodukcí fotografií obsahujú aj úvodníky, zväčša od predsedov poroty, ktoré nám napríklad odhaľujú, aké problémy v jednotlivých rokoch hodnotiaca komisia vnímala.

Predseda poroty PhDr. Marián Pauer vo svojom predslove v katalógu AMFO a DIAFOTO 1986 napríklad poukazuje na nedostatočné rozvíjanie dobovej budovateľskej tematiky: „*Väčšiu pozornosť by si zaslúžila budovateľská tematika. Autori sa neraz uspokojujú s jej zúženým chápaním, snažia sa ju vyjadriť prostredníctvom niekoľkých, často opakovaných (v dôsledku toho už sprofanovaných) symbolov – fabrických komínov, bagrov a podobne.*“⁵

Mgr. František Tomík sa v roku 1996 vyjadril k prístupu súťažiacich: „*Neznamená to však, že porota nemala aj kritické poznámky. Napríklad k problému „nekonečných“ autorských kolekcii: systém – pošlem všetko, čo mám, nech si vyberú. Teda k zasielaniu už „historických“ kolekcii a zväčšenín, ktoré mnohí členovia poroty poznajú ešte z „detstva“ autorov. Ďalej napríklad k nekritickému, neosobnému napodobňovaniu pri kolorovaných či inscenovaných fotografiách.*“⁶

S nástupom digitálnej techniky sa v úvodníkoch stále častejšie akcentovala potreba koncepcnej práce, čo vyplýva aj zo slov predsedu poroty ročníka 2010, Mgr. Rudolfa Lendela:

---

⁵ 1986. *Katalóg AMFO a DIAFOTO 1986*. Bratislava: Osvetový ústav, s. 7 – 8.

⁶ 2010. *Katalóg AMFO a DIAFOTO 1996*. Bratislava: Národné osvetové centrum, s. 4 – 5

„Našou úlohou bolo vyselektovať kvalitu z kvantity, aby fotografia hovorila, nielen popisovala. Jazykom fotografa je obraz. Naučiť sa pracovať s ním je rozhodujúce pre tvorivú interpretáciu fotografovaného objektu či situácie. Nielen bezhlavo cvakať (ved' mám x-gigovú kartu), ale premýšľať a komponovať. Postprodukcia (editovanie) nech je len nástrojom jemnej korektúry, nie automatickým prostriedkom opravy zlej expozície.“⁷

Vyhliadky do budúcnosti sú pre súťaž AMFO pozitívne. V súčasnej dobe internetu a sociálnych sietí možno táto tradičná platforma fotoamatérov nie je širokej verejnosti tak na očiach, avšak stále sa teší záujmu, o čom svedčí aj počet 500 prihlásených autorov do ročníka 2014. AMFO má vďaka dlhoročnej kontinuite zázemie a jasne vyprofilovanú štruktúru. Trendom posledných ročníkov je aj prizývanie kvalitných profesionálnych a umeleckých fotografov do poroty, čím sa zvyšuje celková úroveň súťaže a amatéri získavajú nové podnety, ktoré sú vo sfére, kde sa často balansuje na hrane gýča, vždy veľmi cenné.

2.2 Tematické fotografické súťaže

Popri veľkých súťažných prehliadkach, ktoré sa zameriavajú na široké spektrum fotoamatérskej tvorby, majú na amatérskej fotografickej scéne svoje miesto aj tematicky orientované súťaže. Z hľadiska kvantity sú dokonca tematické fotografické súťaže v absolútnej prevahe voči komplexným prehliadkam. Väčšina tematických súťaží bola a je vypisovaná za účelom propagácie. Už pri letmom pohľade na prehľad súťaží v jednotlivých ročníkoch časopisu Československá fotografie nás zaujme vysoký podiel špecifických súťaží, ako napríklad O najlepší snímok zrkadlovkou Flexaret (1958), Súťaž o najlepšiu fotografiu z rekreácie (1958), Súťaž potápačov (1973), Fotosafari (1989, súťaž zoologickej záhrady v Košiciach) apod. S nástupom internetu a digitálnej fotografie sa počet úzko profilovaných súťaží pochopiteľne ešte zvýšil. Ich význam z hľadiska vplyvu na obrazové a štruktúrálné dejiny amatérskej fotografie je zanedbateľný. Dohľadať víťazné fotografie podujatí, ktoré sa väčšinou konali len raz, je prakticky nemožné a de facto neexistuje publikum, ktoré by sa o takéto snímky po ukončení súťaže zaujímal. Príčinu treba hľadať v jednorazo-

---

⁷ Katalóg AMFO 2010. 2010. Banská Bystrica: Stredoslovenské osvetové stredisko, s. 3

vom účele, pre ktorý tieto fotografie vznikajú a ktorým je túžba vyhrávať vecné/finančné ceny. Mohlo by sa zdať, že rovnaký dôvod je motiváciou aj pre fotoamatérov zapájajúcich sa do súťaží typu AMFO. Rozdiel je však zásadný. Ceny spojené s víťazstvom na takejto reprezentatívnej prehliadke majú skôr symbolický charakter (napr. fotografická publikácia, prípadne malá finančná odmena) a pravdepodobne sa nenájde fotoamatér, pre ktorého by boli hlavným dôvodom pre účasť v súťaži. Úspech na fóre súťaže AMFO je známkou prestíže jednotlivca vo fotoamatérskej komunite, ocenením jeho tvorby.

Fotografické súťaže, ktorých cieľom je propagácia, zväčša prestížne nie sú a operujú s túžbou jednotlivca získavať ceny za relatívne malý vklad. Fotografia je vďaka svojej masovej popularite ideálnou vstupnou podmienkou a zárukou záujmu o súťaž. Spojenie fotografovania a súťaženia je spojením príjemného s príjemným. Vypisovatelia súťaže zároveň získavajú propagačný obrazový materiál, ktorý aspoň dočasne zvyšuje povedomie o ich produkte.

Obrázok 11: Neznámy autor, okolo 2013, fotografia zo súťaže Taška ide do sveta organizovanej spoločnosťou Kaufland

2.2.1 Krajinárske fotografické súťaže

Medzi tematicky vymedzenými fotografickými súťažami však môžeme nájsť aj príklady prehliadok, ktoré si zakladajú na fundovanom hodnotení a prezentácii určitého fotografic-

kého žánru, ktorý z praktických dôvodov nemôže byť prezentovaný na celoslovenských prehliadkach typu AMFO v celej svojej šírke. Žánrom, ktorý sa konštantne teší priazni fotoamatérov (nielen) na Slovensku, je krajina. Nie je preto prekvapujúce, že významnejšie (z hľadiska kontinuity a celoslovenskej pôsobnosti) tematické súťaže sa venujú práve tomuto žánru.

Malebnosť slovenskej krajiny inšpirovala vznik súťaže Mne Slovensko krása je..., ktorej prvý ročník sa konal v roku 1970 v Dubnici nad Váhom a následne pokračovala bienálne až do konca 80. rokov. Už v premiérovom ročníku sa do súťaže zapojilo 57 autorov s 392 fotografiami. Krajina bola v tejto súťaži vnímaná veľmi široko. V katalógu výstavy sa objavujú klasické horské scenérie, motívy práce človeka v krajine, takmer abstraktné prírodné detaily, ale napríklad aj akt štylizovaný do podoby krajinárskeho obrazu. Súťaž zároveň zaznamenáva dobový kontext a uvažovanie o krajine. Aj na prvý pohľad apolitický krajinársky žánr sa v úvodníku katalógu z roku 1970 mohol stať predmetom ideologickej interpretácie zaslúžilého pracovníka kultúry, Jána Meleka: *„Výtvarno-fotografické videnie tejto krásy, tohto rozvojového zdroja, prináša spoločnosti nové hodnoty, objavuje a približuje ich ľuďom, podnecuje k hrdosti i zamysleniu, k oslave i uvedomeniu si sily a mohutnosti, ktorú malej hŕstke ľudu pod Tatrami jeho krajina dávala a dáva, rozochvieva city vlastenectva, ktoré v tejto krajine socializmu majú svoje význačné postavenie, dôležitú funkciu v rozvoji socialistickej spoločnosti a výroby.“*⁸

---

⁸ Katalóg Mne Slovensko krása je... 1970. s. 3

Obrázok 12: Jurisa, E.: Z pod Tatier, okolo 1970, zo súťaže Mne Slovensko krásna je... 1970

Obrázok 13: Purtz, P.: Akt krajina, okolo 1970, zo súťaže Mne Slovensko krásna je... 1970

V roku 2015 sa v Ružomberku uskutočnil už 30. ročník krajinárskej súťažnej prehliadky STROM. Jedná sa o fotosalón, ktorý je organizovaný pod záštitou FIAP a je otvorený účastníkom z celého sveta. V roku 2014 bolo do súťaže zaslaných 2767 fotografií od autorov z viac ako 50 krajín. O tom, že fotografovanie prírody má pod hlavičkou FIAP svoje špecifické zákonitosti, svedčí aj Charakteristika fotografovania prírody podľa smerníc FIAP uverejnená na webovej stránke súťaže: „*Fotografia prírody znázorňuje živé, neskro-*

*tené zvieratá a nepestované rastliny v prirodzenom (prírodnom) prostredí, geológiu a široké spektrum prírodných javov od hmyzu po ľadovce. Fotografie zvierat, ktoré sú zdomácnené, zatvorené v klietkach alebo inak obmedzené, ako aj fotografie pestovaných rastlín sú nevhodné.*⁹ STROM stále prijíma aj tlačené fotografie, ale iba v kategórii Krajina, ktorá má zároveň aj svoju digitálnu verziu. Do kategórií Cestovanie a Voľná téma sú prijímané už iba digitálne dáta. Kategória Voľná téma je zvláštnym úkazom, keďže svojou žánrovou voľnosťou vytvára akúsi súťaž v súťaži. Preto môžeme v ocenenom výbere, kde dominujú fotografie s tematikou prírody, nájsť aj inscenovaný portrét, fotografiu interiéru architektúry, či kompozíciu z mestského prostredia. Systém hodnotenia a oceňovania podlieha okrem ružomerského organizátora aj pravidlám FIAPu a ostatných organizácií, ktoré STROM zastrešujú. V súťaži je preto udelených hneď niekoľko cien (Hlavná cena STROM, medaily FIAP, medaily Royal Photographic Society a ďalšie). Fotosalón STROM je pevne etablovaný na amatérskej fotografickej scéne, o čom svedčí počet jeho ročníkov aj účastníkov, ktorí sa doň každoročne zapájajú z celého sveta. Preto nie je dôvod predpokladať iný ako pozitívny scenár ďalšieho fungovania tejto krajinárskej súťaže.

Obrázok 14: Záhornacký, J.: Moravské polia – zima 1, 2014, zo súťaže STROM 2014

---

⁹ Definícia fotografovania [online]. [cit. 2015-05-8]. Dostupné z: <http://fotostrom.eu/index.php/definicia-fotografovania>

2.3 Fotografické súťaže v ére internetu

Boom digitálnych technológií a internetu ovplyvnil spoločnosť 21. storočia na všetkých úrovniach. Digitálna fotografia znamenala revolúciu v zaznamenávaní obrazu a v kombinácii so vznikom virtuálneho prostredia predefinovala aj charakter a štruktúru amatérskych fotografických súťaží. Pre fotografické súťaže v internetovom veku je príznačná ich kvantita. Propagáciu formou súťaže sme spomínali v kapitole o tematických fotografických súťažiach. Už v dobách socializmu a raných 90. rokov bolo každoročne zorganizované veľké množstvo súťaží, ktoré lákali fotografických nadšencov na výhry. Tieto podujatia boli fixované na fyzické fotografie a prácný proces propagácie súťaže napr. formou inzercie vo fotografických časopisoch. V ére digitálnej fotografie, internetu a sociálnych sietí sa spomínané obmedzenia stali minulosťou, čo viedlo k neporovnateľnému zefektívneniu celého procesu organizovania súťaže a z toho vyplývajúceho kvantitatívneho nárastu. Rozšírilo sa aj publikum záujemcov o súťaže, keďže vďaka internetu sa zrušili prirodzené geografické bariéry. Dokonca môžeme tvrdiť, že sa už nejedná o fotografické súťaže na území Slovenska, ale o fotografické súťaže slovenského internetu. Nová, virtuálna realita zmenila aj systém prezentácie a hodnotenia súťažných fotografií. Možnosti internetu a najmä prostredie sociálnych sietí a fotografických portálov dali možnosť vzniknúť alternatívnemu „demokratickému“ modelu hlasovania, pri ktorom odbornú porotu vystriedala laická verejnosť a víťazné fotografie sú určené prostredníctvom finálneho počtu získaných hlasov. Prezentácia fotografií už viac nie je viazaná iba na fyzický priestor, pričom podoba a funkčnosť toho virtuálneho závisí len od zvoleného grafického a programátorského prevedenia.

Napriek veľkému množstvu súťaží, ktoré fungujú iba vo virtuálnom prostredí, nemôžeme zatiaľ žiadnu z nich, v porovnaní s klasickými súťažnými prehliadkami typu AMFO alebo STROM, označiť ako významnú. Digitálna doba výrazne ovplyvnila fotoamatérsku fotografiu aj podobu súťaží a neustále sa vyvíja. Na otázku, či sa v tomto stále mladom prostredí nájde súťaž, ktorá bude vyčnievať z priemeru a znamenať pre fotoamatérsku komunitu novú reprezentatívnu platformu prezentácie, odpovie až čas.

2.3.1 Foto roka a definícia fotoamatéra

Súťažou, ktorá spája tradičné prvky (odborná porota, prezentácia formou fyzickej výstavy) s modernými (využívanie digitálnych dát, propagácia prostredníctvom internetu), je Foto roka, organizované nadáciou VÚB. Súťaž si kladie za cieľ podporovať mladú slovenskú fotografiu a preto sa do nej môžu zapojiť len amatérski a profesionálni fotografi, ktorí majú do 35 rokov. Súťaž sa koná každoročne od roku 2008 a vďaka vysokým finančným odmenám si získala na fotografickej scéne veľkú popularitu. V prvých troch ročníkoch bola súťaž rozdelená na amatérsku a profesionálnu časť, od roku 2011 sa však toto delenie zrušilo. Foto roka je formálne otvorené amatérom, v zmysle amatéra ako autora, pre ktorého nie je fotografia primárnym zdrojom príjmu. O tom, že sa však nejedná o tradičnú fotoamatérsku súťaž svedčí podmienka, podľa ktorej musí účastník zaslať 3-5 fotografií tvoriacich sériu a predovšetkým víťazné fotografie jednotlivých ročníkov odhaľujúce odlišný spôsob uvažovania o fotografii, ktorý korešponduje skôr s vysokoškolským fotografickým vzdelaním viacerých úspešných účastníkov a dianím v prostredí súčasnej profesionálnej umeleckej fotografie.

Obrázok 15: Frič, M.: Kúpil som si pole 3, okolo 2010, víťazná fotografia Foto roka 2008 v kategórii Amatéri

Aj na príklade súťaže Foto roka si preto môžeme uvedomiť, že definícia slovného spojenia amatérsky fotograf je závislá na kontexte, v ktorom sa používa, a ocenená amatérska tvorba sa môže diametrálne líšiť v závislosti od konkrétnej súťaže.

ZÁVER

Hlavný cieľ práce spočíval v snahe o popularizáciu problematiky amatérskej fotografie na území Slovenska. Rozhodli sme sa na tému pozerat' primárne skrze optiku amatérskych fotografických súťaží, ktoré predstavujú dôležitý spôsob prezentácie fotografov amatérov. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o tému úzko prepojenú so spoločenským dianím na konkrétnom území, snažili sme sa aj o poukázanie na zásadné udalosti, ktoré objektívne ovplyvnili dianie aj v slovenskej amatérskej fotografii. Taktiež sme sa zamerali na štruktúru a špecifiká súťaží, ktoré sme na vybraných príkladoch demonštrovali. Veríme, že ponúknuté poznatky môžu byť východiskovým materiálom pre orientáciu v problematike amatérskej fotografie a amatérskych fotografických súťaží.

ZOZNAM LITERATÚRY

Tlačené zdroje

HLAVÁČ, Ľudovít. 1989. *Dejiny slovenskej fotografie*. Martin: Osveta. ISBN 80-217-0086-6.

MACEK, Václav. 1989. *Slovenská fotografia šesťdesiatych rokov*. Bratislava: International.

MRÁZKOVÁ, Daniela a Vladimír REMEŠ. 1989. *Cesty československé fotografie*. Praha: Mladá fronta.

NOEL, Ladislav. 1988. *Rozvoj amatérskej fotografie na Slovensku*. Bratislava: Osvetový ústav.

PÁTEK, Jiří. 2009. *Příjemné závislosti: Inscenovaná fotografie 70. let: katalog k výstavě*. Brno: Moravská galerie, ISBN 978–80-7027–203-9.

ŠMOK, Ján. 1978. *Barevná fotografie*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury.

ŠMOK, Ján. 1982. *Za tajomstvami fotografie*. Martin: Osveta.

BARTKO, Fedor (red.). 1986. *Katalóg AMFO a DIAFOTO 1986*. Bratislava: Osvetový ústav.

ŠKOLUDOVÁ, Zuzana (red.). 1996. *Katalóg AMFO a DIAFOTO 1996*. Bratislava: Národné osvetové centrum.

ŠKOLUDOVÁ, Zuzana (red.). 2000. *Katalóg AMFO a DIAFOTO 2000*. Bratislava: Národné osvetové centrum.

ŠKOLUDOVÁ, Zuzana (red.). 2004. *Katalóg AMFO a DIAFOTO 2004*. Bratislava: Národné osvetové centrum.

PALÚCHOVÁ, Mária (red.). 2010. *Katalóg AMFO 2010*. Banská Bystrica: Stredoslovenské osvetové stredisko.

SÁDOVSKÁ, Alžbeta. 2014. *Katalóg AMFO 2014*. Levice: Regionálne osvetové stredisko. ISBN 978-80-971280-4-3.

Československá fotografie. 1958 – 1990. Praha: Panorama. ISSN 0009-0549.

Internetové zdroje

BIRGUS, Vladimír. 2009. Nejstarší český fotografický časopis přestal vycházet. *PhotoRevue* [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z:

<http://www.photorevue.com/phprs/view.php?cislocclanku=2009020001>

KEPPERT, Jozef. 2013. Obzretie za 40 rokov AMFO. *Fotoportál ephoto.sk - foto, fotografie, fotoaparáty* [online]. [cit. 2015-04-26]. Dostupné z:

<http://www.ephoto.sk/fotoscena/vystavy-a-fotoakcie/obzretie-za-40-rokov-amfo/>

Definícia fotografovania. 2015. *Fotosalon STROM* [online]. [cit. 2015-05-7]. Dostupné z:

<http://fotostrom.eu/index.php/definicia-fotografovania>

Prihlasovanie. 2015. *Foto roka* [online]. [cit. 2015-05-6]. Dostupné z:

<http://www.fotoroka.sk/sk/2015/prihlasovanie>

ZOZNAM VYOBRAZENÍ

Obrázok 1: Deutsch, J.: Kapucínska ulica v Bratislave, po r. 1839. In HLAVÁČ, Ľudovít. 1989. Dejiny slovenskej fotografie. Martin: Osveta. ISBN 80-217-0086-6. s. 21.

Obrázok 2: Limpus, O.: Budova YMCA v Bratislave, 2003 [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://www.bratislavskenoviny.sk/najnovsie-spravy-z-bratislavy/pamatnici-historie/ymca-stoji-na-pozemku-barona-schulpeho.html?page_id=7584>.

Obrázok 3: Titulné strany katalógov AMFO a DIAFOTO 1986 a AMFO 2006, 1986/2006.

Obrázok 4: Bučko, J.: Rozchod, 70. Roky. In PÁTEK, Jiří. 2009. Příjemné závislosti: Inscenovaná fotografie 70. let: katalog k výstavě. Brno: Moravská galerie, ISBN 978-80-7027-203-9. s. 39.

Obrázok 5: Stach, D.: Organ, 70. roky. In PÁTEK, Jiří. 2009. Příjemné závislosti: Inscenovaná fotografie 70. let: katalog k výstavě. Brno: Moravská galerie, ISBN 978-80-7027-203-9. s. 16.

Obrázok 6: Cheben, M.: Pohľadnica z Talianska, 1996, z katalógu AMFO a DIAFOTO 1996. In ŠKOLUDOVÁ, Zuzana (red.). 1996. Katalóg AMFO a DIAFOTO 1996. Bratislava: Národné osvetové centrum. s. 12.

Obrázok 7: Tomis, J.: Jamnagar (India), 1996, z katalógu AMFO a DIAFOTO 1996. In ŠKOLUDOVÁ, Zuzana (red.). 1996. Katalóg AMFO a DIAFOTO 1996. Bratislava: Národné osvetové centrum. s. 16.

Obrázok 8: Potoma, K.: Time to sleep, 2013, z katalógu AMFO 2014. In SÁDOVSKÁ, Alžbeta. 2014. Katalóg AMFO 2014. Levice: Regionálne osvetové stredisko. ISBN 978-80971280-4-3.

Obrázok 9: Neznámy autor, nedatované, AMFO panely [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <<http://www.ephoto.sk/fotoscena/vystavy-a-fotoakcie/obzretie-za-40-rokov-amfo/>>.

Obrázok 10: Neznámy autor, 2013, porota počas hodnotenia fotografií v rámci súťaže AMFO 2013. In SÁDOVSKÁ, Alžbeta. 2013. Katalóg AMFO 2013. Levice: Regionálne osvetové stredisko. ISBN 978-80-970335-9-0. s.2.

Obrázok 11: Neznámy autor, okolo 2013, fotografia zo súťaže Taška ide do sveta organizovanej spoločnosťou Kaufland [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <<http://www.pluska.sk/magazin/taska-ide-do-sveta-5-rocnik-sutaze-prave-startuje.html>>.

Obrázok 12: Jurisa, E.: Z pod Tatier, okolo 1970, zo súťaže Mne Slovensko krásna je... 1970. In Katalóg Mne Slovensko krásna je... 1970. s. 10.

Obrázok 13: Purtz, P.: Akt krajina, okolo 1970, zo súťaže Mne Slovensko krásna je... 1970. In Katalóg Mne Slovensko krásna je... 1970. s. 14.

Obrázok 14: Záhornacký, J.: Moravské polia – zima 1, 2014, zo súťaže STROM 2014 [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <<http://fotostrom.eu/salon2014/flippcatalog/index.html>>.

Obrázok 15: Frič, M.: Kúpil som si pole 3, okolo 2010, víťazná fotografia Foto roka 2008 v kategórii Amatéri [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <<http://www.fotoroka.sk/sk/2010/galeria>>.